

PROŠLOST I SJEĆANJA, OVDJE I SADA

Piše: Kemal Bašić

Predstava “Sjećaš li se Doli Bel” Kamernog teatra ‘55 pravljena je po tekstualnom predlošku Abdulaha Sidrana, istom onom (ili sličnom) po kojem je napravljen jedan od najuspješnijih južnoslavenskih filmova, koji se zove isto kao i ova predstava. Možemo reći da je naziv predstave njena najveća sličnost s filmom, što je, naravno dobro, jer skoro nikada nije neka velika sreća kada u pozorištu gledamo adaptacije filmskih ostvarenja. Razloga za to je mnogo, ali recimo ovdje ukratko da se radi, jednostavno, o prirodi jedne i druge umjetnosti koje, kada se posmatraju njihove izvanjske manifestacije, zaista jesu dosta slične, ali su po svom biću suštinski različite. Ovo je važno spomenuti, jer i prije nego što je predstava premijerno odigrana o njoj se pričalo skoro isključivo povezujući je s filmom.

Reditelj Kokan Mladenović imao je na raspolaganju odlični glumački ansambl Kamernog teatra i romaneskni i scenaristički predložak Abdulaha Sidrana, a to bi i manje iskusnom reditelju bilo dovoljno da napravi dobar posao. Mladenović je, dakle, napravio predstavu koja, u kontekstu bosanskohercegovačkog teatra, odskače svojim kvalitetom, a to se najviše vidi u onome što je na scenu iznijela sjajna glumačka podjela, koja je vođena sigurnom režijom, pokazala, između ostalog, i to kako izgleda sjajna pozorišna gluma. Među glumačkim ostvarenjima naročito se ističe igra Tatjane Šojić, koja s nevjerovatnom inteligencijom i tačnošću, potpuno uvjerljivo, igra nekoliko ne velikih, ali za smisao predstave ključno bitnih likova. Uz nju je veliki posao također napravila Gordana Boban (Sena Zolj) i emocije koje iz njenog lika dođu na scenu u istim se trenucima snažno prelijevaju

na cijelo gledalište i obuzimaju gledatelja. Ove dvije glumice, onim štosu ovdje pokazale su šta je snaga vrhunske glumačke igre. Uz njih se također ističe i Emir Hadžihafizbegović (Mahmut Zolj) čija svaka pojava na sceni znači podizanje energije, koje već ionako ima jako puno. Admir Glamočak i Mirsad Tuka su odigrali upravo onako kako je trebalo da se predstava ostvari u cjelini kao jedinstvena emocija, misao i radnja, a mlađi dio glumačke ekipe također je pokazao da ovaj ansambl ima vrlo solidnu perspektivu.

Scenografija predstave je također sjajno djelo Adise Vatreš-Selimović, a koferi kao rješenje u značenjskom smislu su iskorišteni u najvećoj mogućoj mjeri, a kao i svaka dobra scenografija oni su bili multifunkcionalni, pa su u nekim trenucima bili i scenografija i rekvizita, a ovakvo „ekonomisanje“ scenskim elementima je uvijek samo plus za pozorišnu čaroliju, jer računa na živog čovjeka u publici, a živ čovjek ima maštu, kada predstava na neki način tu maštu aktivira (na primjer, scenografskim rješenjima) onda je gledatelj neminovno taj koji aktivno sudjeluje u predstavi.

O ovoj je predstavi moguće govoriti samo kao o cjelokupnom doživljaju svih elemenata od kojih se sastoji neka pozorišna predstava, a to je znak da čak i ona rješenja koja nisu najsretnija (a kojih, kao i u svakoj drugoj, i ovdje ih ima) i koja bi se mogla problematizirati (npr. pitanje funkcionalnosti okvira koji se uspostavlja likom kojeg igra Mirsad Tuka, pitanje prošlosti/sjećanja, itd...) ipak padaju u drugi plan, jer je snaga onoga što je vrhunski teatar u ovoj predstavi izrazito dominantnija.

NEKAD TREBA ZAHVALITI I NA JEDNOSTAVNIJIM STVARIMA U ŽIVOTU

Razgovarala: Sanita Jerković Ibrahimović

glumica Marta Bjelica

Posljednja predstava na ovogodišnjim Susretima bila je "Petrijin venac", u izvedbi Ateljea 212. U predstavi je lik mlade Petrije utjelovila glumica Marta Bjelica.

Tri glumice na sceni, a jedna Petrija. Ustvari mlada Petrija, Petrija gradska i Petrija udovica. Kako je bilo raditi na ovoj predstavi na ovaj neobičan način? Sam rad mi je bio zanimljiv, s druge strane težak ali, ono što je najvažnije, jako je inspirativan. Danas je dosta teško naići na glumce i glumice koji će tako nesebično podeliti sve ono što osećaju, vole i žele i u krajnjoj liniji kako doživljavaju osećaj pozorišta zajedno sa vama. To se prvenstveno dogodilo kao neki impuls koji je Milica Mihailović imala, a zatim se prenelo i na nas dve, njene mlade kolegice. Ona je starija glumica i ima toliko iskustva iza sebe, ikada vam ponudi jednu takvu meru i pusti da budete važniji, kako bi, zapravo, mogli da budete zajedništvo, stvara neku pozorišnu magiju za koju ja smatram da je jedina ispravna i zbog čega i dalje imam veru u pozorište.

Glumite lik mlade Petrije. Koliko ima Marte u mladoj Petriji i obrnuto? Ipak su to bila neka davna vremena i mnogo toga se danas promijenilo kada su u pitanju žene, a dosta toga i nije.

Ono što mene spaja jeste činjenica da sam ja svojim poreklom i rođenjem zapravo iz slične sredine. Tako da sam intimno bila vrlo uzbuđena jer ću imati priliku da radim na govornom području koje je moje. A što se tiče poređenja karaktera volela bih da verujem da ima u meni borca, žene koja je spremna na veru u ljubav, na jedan put bez samosažaljenja, put nade i jedne vrlo vešte spreme i duhovitosti da živi ovaj život. I onda to iz današnjeg vremena deluje tako strašno nemoguće pa mi se čini da sam dobila ovo kao dar da mogu da se podsećam da se nekad treba zahvaliti i na jednostavnijim stvarima u životu.

Sama scena je bila intrigantna, odnosno do samog kraja nije se moglo spoznati šta su, u stvari, gvozdene konstrukcije koje se cijelo vrijeme pomjeraju.

Na kraju su to neka slova koja su i teret, i pokretač, i sprega i u krajnjoj liniji nešto što nas spaja, ali i nešto što Petrija sve vreme sa sobom nosi i gura, ustvari samu sebe i sve te druge koje su sa njom i pored nje.

Vi ste prvi put na Pozorišnim susretima u Brčkom. Kako Vam se dopalo na našoj sceni?

Ono što mi se čini je to da imam neku neobjašnjivu setu prema nekom vremenu koje nisam ni doživela i čini mi se da je ova predstava, u nekim svojim naznakama, podsećanje na to isto vreme za koje ne mogu da kažem da imam neki konkretan stav osim nekog žala i neke nametnute stavnosti koju nisam birala i ne bih volela da postoji. S tim u vezi sam jako zadovoljna, srećna i radujem se što sam ovde.

Da li više volite da radite predstava mladih ili starijih autora?

S obzirom da je ova predstava konkretno rađena po romanu po kome je rađen i kulturni film i s jedne strane je proizvelo u mojoj glavi neku vrstu tegobe i straha. Ali onog trenutka kada se vratite romanu, krenete ponovo da ga čitate, Dragoslav Mihailović vas ponovo uvuče u taj svet do te mere da ipak prevlada inspiracija nad strahom. Tako da smo zaboravili na film. Verujem da vreme napravi neku vrstu selekcije i smatram da nisam kompetentna da govorim o mladim autorima zato što želim da verujem da njihovo vreme tek treba da dođe. Tek im se treba dati prilika iako nije baš običaj u našim prostorima da podržavamo mlade ljude koji su talentovani.

Isidora Minić, glumica

„PETRIJIN VENAC“ - PRIČA SVEVREMENA!

Razgovarala: Anđelka Đurić

Novi i drugačiji „Petrijin venac“ je počeo da živi svoj život i u pozorištu Ateljea 212. Vaša uloga je bila uloga svekrve, odnosno majka Dobrivoja, Petrijinog muža. Kakva je to zapravo bila svekrva? Da li ovakve predstave mogu podstaknuti ljude na promjenu?

Verujem da u svakoj ženi čuči borba za sebe, za svoj opstanak, za produženje vrste, što je, moram priznati i pohvalno. Majka Dobrivoja, je jako požrtvovana za svog sina, kao što ste mogli primetiti, pa čak do bolesnog stanja i kada se on oženio za Petriju, svekrva, je pokazala veliku povezanost između majke i sina, do te mere da pokvari i brak. Mislim da ima i danas takvih svekrva i situacija, što i nije baš pohvalno.

U predstavi je prisutan pokušaj preživljavanje žene u okvirima patrijarhalnog sistema vrijednosti. Utisak je da se ne mijenjaju načini i da su patrijarhalni odnosi i dalje prisutni, dok je žena svakako na litici i dan danas. Bez obzira na sve, žene se ponovo bore za samostalnost!?

Žene, odnosno nežniji pol će se uvek boriti za svoju samostalnost! Ovaj pozorišni komad ocrtava našu sredinu, odnos prema ženi, pa čak se može preneti globalno. Žene se naprosto bore za svoje mesto na ovoj planeti, tako je bilo i nekada ali je i sada. Iskreno, ne volim takve podele, ali to je borba jednog bića.

Čime nas uči predstava „Petrijin venac“?

Uči nas većitoj borbi! Zapravo, koliko god da je težak život, mukotrpan i povremeno tragičan da je neprocenjiv dar i da nikada ne bi trebalo odustati od njega i ne prepustiti se tugovanju, nego krenuti dalje i to je najveći nauk koji pruža ova predstava. Danas, ima veoma hrabrih

žena, neobičnih, autentičnih, posebnih i koje blistaju, samo što se to često ne primeti.

Ljudi misle „blago glumcima, oni baš žive život i uživaju“. Koliko ima istine u tome i kako Vi opisujete glumački posao?

Glumački posao je neizvestan, kao lov u mutnom, ne zna se šta će biti sutra. Svako gleda sebe, šta mu odgovara, kvalitet nije presudan. Možete biti genijalni, ali ako niste po volji nekom ko o tome odlučuje, nije važno. Najviše ima posla dok ste mladi, lepi i zgodni, kad zađete u neke godine, sve je manje uloga. Ukoliko nemate zaleđinu da možete spokojno da kažete „ove godine ne radim ništa“, propali ste. Ubija nas neizvesnost kad će se posao naići. Misliš „niko me nije zvao, nikad me više neće zvati“ i to nas stalno prati.

Biografija:

Isidora Minić je filmska, televizijska, pozorišna i glasovna glumica. Čerka je glumice Nede Spasojević i slikara Baneta Minića. Isidora Minić je rođena u Beogradu 5. juna 1973. godine. Završila je osnovnu i srednju školu u Beogradu. Glumu je diplomirala na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu, u klasi profesora Predraga Bajčetića. Stalni je član Pozorišta Atelje 212 od 1998. godine. Iza nje su mnogobrojne nagrade i priznanja, od kojih ćemo izdvojiti sljedeće: Godišnja nagrada pozorišta „Boško Buha“ za ulogu Julije u predstavi „Romeo i Julija“. Sterijina nagrada za ulogu Nadežde u predstavi „Porodične priče“. Sterijina nagrada za ulogu Elektre u predstavi „Elektra“, 2000. godine i Sterijina nagrada za ulogu Nadežde u predstavi „Skakavci“, 2006. godine.

BRČKO OSTAVLJA U NASLJEĐE U KAPITALNA DJELA

Piše: Alma Kajević

„Brčko voli Vladu i Vlado voli Brčko, a mi smo imali dovoljno snage da, uz ogroman trud profesora Vukadinoća, završimo treću u nizu monografija čiji ciklus smo započeli pretprošle godine sa Safetom Pašalićem, prošle godine s akademikom Dušanom Kovačevićem i sada nastavili s profesorom Vladom Keroševićem. To su kapitalna djela koja Brčko hoće da ostavi u nasljeđe, jer smo svi više spremni da zaboravljamo nego da pamtimo“, ovim riječima je Jakov Amidžić, direktor Pozorišnih susreta u Brčkom, započeo predstavljanje monografije „Glumac, profesor i reditelj na sceni i van nje“. Monografiju posvećenu profesoru Vladi Keroševiću priredili su prof. dr. Srdjan Vukadinović i Jakov Amidžić. Materijal za njeno pripremanje bio je itekako obiman jer je prof. Kerošević zaista svestrana ličnost u svijetu teatra. On je glumac, reditelj, producent, profesor, scenograf, inspicijent...

„Sve što se dešava oko teatra to je Vlado Kerošević. Dobar čovjek i veliki teatarski zaštitnik, te se nadam da će se još dugo pamtit. Mi mu zahvaljujemo što je od prvog dana obnove festivala, a i prethodnih godina prije prekida, bio sa nama i uz nas kao glumac i kao prijatelj, kao reditelj i kao profesor Akademije u Tuzli koja je iznjedrila nekoliko Brčaka koji će sada naslijediti ovo da rade“, istakao je Jakov Amidžić.

Mnogo je razloga zašto je monografija objavljena upravo ove godine, a jedan od bitnijih je period 1979-2019. Naime, Vlado Kerošević je 1979. godine došao u tuzlansko Narodno pozorište kao prvi diplomirani glumac. Do tada nije bilo nijednog glumca koji je završio akademiju dramskih umjetnosti.

„U monografiji je dosta toga sklopljeno a ostalo je još mnogo toga te nije isključeno da će se praviti i dopuna monografije. Sastavljena je iz deset dijelova. Prvi dio govori kako je ona rađena te o teatrografskom metodu, enciklopedijsko-leksikografskog karaktera. Poslije toga je zaista iscrpna biografija Vlade Keroševića, mnogo je podataka uvršteno, pa i njegovo kretanje prije 1979. godine. Zatim dolazi dio koji je jako obiman, teatrografski prikaz predstava i protagonista u kojima i s kojima je Vlado igrao. Tu su svi autori, glumci, scenografi, reditelji s kojima je on radio. Poslije toga dolazi dio u kome su upotrijebljene njegove riječi, budući da je rekao da je „gluma ili kazalište maraton koji se trči čitavog života“. Slijedi foto galerija, potom poseban odjeljak afiše i plakati. Neizostavan je dio koji sadrži kritike i osvrtne na pozorišne predstave u kojima je igrao, a nakon toga i polemike. On je neko ko je veoma živo, intenzivno biće, ne samo dramsko i kulturno, nego i kao čovjek posmatra pojave sa širokog društvenog aspekta. Monografija sadrži i press clipping kao podsjetnik na ono što je objavljivano u novinama i časopisima, potom priznanja i nagrade i

na kraju kratak zaključak na engleskom jeziku“, istakao je profesor Srdjan Vukadinović pojašnjavajući sadržaj monografije.

Vlado Kerošević je na njemu svojstven način podijelio uzbuđenje koje zajedno s autorima osjeća zbog nastanka i predstavljanja ove monografije, kazavši da je teško naći riječi koje bi bile dovoljne da opišu koliko ovaj trenutak za njega znači.

„Ovakvi trenuci su zaista važni jer ovo je nešto što ostaje iza čovjeka, da svjedoči i potkrepljuje sjećanje i pamćenje. Fotografije blijede, sjećanja bez pisanog traga blijede. Naravno, ja nisam radio isključivo da bi me se pamtilo poslije života, nego da bih se ostvario dok živim, da postignem ono što želim u trenutku dok stvaram. To mi je bio moto, to sam naučio u jednoj sjajnoj, velikoj, odličnoj školi u Beogradu, od mog profesora ali i od svih drugih s kojima sam imao kontakt tokom te četiri godine. Imao sam velike mogućnosti ostati u Beogradu, imao sam čak i angažman, ali u jednom presudnom trenutku sam bio jedan od rijetkih koji je odlučio da ostavi Beograd i da se vrati u svoj rodni kraj. Nisu to bili samo profesionalni, umjetnički razlozi. Bio je to i život. Ja u svom životu nikada nisam profesiji dao da ide ispred obitelji. Tako je ta odluka imala smisla, ali je imala i iz drugih razloga jer sam došao u teatar koji do tada nije imao školovanih glumaca. To su naravno bili profesionalci u angažmanu, s određenim klišeiranim odnosom prema stvaralaštvu, umjetnosti i glumi. Moram priznati da sam naletio na ozbiljan zid odbojnosti prema svim idejama koje sam u tom trenutku nosio sa sobom. Nisam pokleknuo ni u jednom trenutku, na prvim projektima sam uspio izboriti prolaz i doći na cilj. Vrlo brzo sam se kao glumac ostvario u tadašnjoj BiH i krenuo da se razvijam. Pošto smo još na Akademiji imali studijske vježbe s rediteljima vrlo brzo smo osnovali jedno od prvih alternativnih profesionalnih pozorišta. Od tada, bez obzira što sam bio stalno angažovan u profesionalnom pozorištu, nikada me nije popustila ta provokacija alternative, tako da mi je i to pomoglo da savladam problem sudara s kolegama koji su me dočekali u to doba u Narodnom pozorištu Tuzla. Sve se to jako brzo preokrenulo u moju korist i tu alternativu sam nastavio da razvijam čitav život“, ispričao je prof. Vlado Kerošević, držeći pažnju publike koja je prisustvovala predstavljanju monografije. Svakako je ovom prilikom bilo i riječi pohvale i zahvalnosti upućenih od strane poštovalaca prof. Keroševića i onoga što je on tokom svoje plodonosne karijere radio i stvarao. Monografija „Glumac, profesor i reditelj na sceni i van nje“ će uistinu biti zanimljivo štivo, ne samo onima koji cijene i vole Keroševićev rad nego i mlađim generacijama koje će imati od koga da uče.

Milica Mihailović, glumica

Razgovarala: Danijela Regoje

OVA PRIČA IMA VREDNOST ANTIČKE TRAGEDIJE

Predstava „Petrijin venac“ donosi nam priču o sudbini žene koju ćemo i danas sresti, ali koju često ne prepoznamo, ne vidimo. Koliko je taj Petrijin put nešto kroz šta žena i danas prolazi?

Ja mislim da priča o Petriji ima vrednost antičke tragedije. Znači to je nešto što se apsolutno svakoga tiče, u čemu se svako prepoznaje, sa čime se svako veoma lako identifikuje. Ono čemu nas ona uči i što nju čini junakinjom, što je čini tako izuzetnom, to je ta njena neviđena vitalnost, neverovatna žilavost, vedrina i uporna ljubav prema životu i to kako ona završava bez ikog svog. Ali svi oni nastavljaju da žive kroz njena sećanja i kroz njenu ljubav i to je ono što je čudesno u tom liku. Ona ne gubi ljubav i to je valjda taj neiscrpni motiv za preživljavanje.

Upravo ste kazali u čemu je Petrijina najveća snaga, a to je sigurno taj njen duh. Ona uvijek ustaje uzdignute glave, iako je život ne mazi i često pada, ona se ne osjeća poniženom. Uprkos svemu, Petrija je puna duha,

humora... Koliko je ta njena osobina bila vama važna u gradnji ovog karaktera?

Mi smo se bavili baš tim. Ona ne polaže nikakva prava na sreću, nikakva prava na život. Ona prosto prihvata svoj život onako kako joj „nadolazi“ i bez uvredenosti „gura“ dalje sa nekom krotkošću i duhom veličanstvenim potpuno, naravno, nesvesna svega toga. Ona se „drži“ za život. Šta će čovek, inače, drugo da radi?!

Ovo je priča o ženi u patrijarhalnoj sredini, o ženi koja ne želi ništa da promijeni. Ona se prilagođava „pravilima“ života u takvoj sredini i korača kroz život. Bez obzira i na mogućnost da svoj položaj u jednom trenutku promijeni na bolje, ona pristaje na taj položaj koji joj u takvom sistemu pripada?!

Ja mislim da je ona neviđen borac. Mislim da apsolutno to kako sve preživljava, nadživljava, kako ide dalje, da je upravo to veličanstvena pobjeda uprkos svemu. Ne mislim da je ona ikada priuipitana ili dovedena u priliku da može išta promeniti. Ona menja tako što gura dalje i što ne gubi veru.

Vrlo je zanimljiva scenografija u predstavi, koja ima i svoju simboliku. Sastavljena je od slova, Petrija, a sva ona su i kao neki kavezi?

Da, jako je zanimljiva. Goran Stojčetić je scenograf ove predstave i to je izuzetno zanimljivo. Ona ima neki, kako da kažem, život za sebe. Sasvim simbolična je, a nimalo ilustrativno. Mi smo je savladali. Ona je bila, i sada je, kabasta, oštra, teška, međutim, tako izgleda i taj njen život i ona u takvom okruženju i živi. Znači, scenografija ima i svoju simboličku ravan, međutim, ima i nešto što je nama veoma konkretno i od ogromne koristi.

Ovu knjigu, po kojoj je snimljen i film Srdjana Karanovića, s Mirjanom Karanović u glavnoj ulozi, napisao je vaš otac. Koliko vam je bilo izazovno s te strane, igrati u predstavi koju je napisao vaš otac?

Jako mi je bilo uzbudljivo da se sa svojim ocem upoznam i na ovaj način. Imam neki životni kvalitet, osećanje da smo se iznova, na nekom sledećem nivou upoznali. Za mene je to velika radost. I čini mi se da je došla u trenutku kada sam spremna za to. Ranije to nije bio slučaj, pribijavala bih se, imala bih mnogo veću bojazan, a sada mi je u ovoj glumačkoj zrelosti to baš došlo kao neki poklon.

Je li gledao predstavu? Kako on tumači ove tri Petrije na sceni i samu predstavu?

Jeste, gledao je. On je oduševljen predstavom. On je od početka aminovao tu ideju o tri Petrije, tu neobičnu dramaturgiju. Veoma je srećan. Srećan je i što nam predstava tako lepo „živi“, što mnogo putujemo i dolazimo s njom u različite sredine, kao što smo evo sada, došli kod vas u Brčko.

ПРАЗНИК ЗА ЉУБИТЕЉЕ ПОЗОРИШТА

Пише: Предраг Нешовић

*Казалиште је данас једино мјесто које је
непредвидиво. Осим тога, то је једино мјесто гдје
се могу видјети живи људи са својим грешкама, са
својом несавршеношћу, сузама и знојем.*
Роберт Алфоелди

*У мрачним временима, хоће ли бити певања у
мрачним временима?
Да, биће певања о мрачним временима.*
Бертолд Брехт

Позоришни фестивали представљају посебну врсту културних догађаја. Сама реч *фестивал* на латинском значи *празник*, а *Сусрети позоришта/позоришта/kazališta* свакако су нека врста празника за све љубитеље позоришта.

Сусрети позоришта/позоришта/kazališta трају већ 45. година са једним прекидом. Ове 2019. године су XXXVI. Идеју и иницијативу за настанак овог фестивала покренули су и реализовали 2002. године Јаков Амићић и Срђан Вукадиновић уз подршку Владе Брчко дистрикта која је свих ових протеклих година била изузетан и домаћин и организатор. То су сваки пут препознавали гости фестивала, глумци, позоришта из БиХ и са простора бивше Југославије, позоришни критичари, млади – будући позоришни посленици, а пре свега, брчанска публика. Због свог значаја и улоге коју има не само у културном живо-

ту града Брчког, већ и ван његових граница. Сигуран сам да ће једног дана постати неком од младих тема истраживања, научних, дипломских, мастер и докторских радова као фестивал од великог културног значаја за град Брчко.

За 36. година одржавања фестивала на сцени Дома културе гостовало је више од 150 представа. То је значајан допринос за културу овог града. Овај фестивал значајан је колико за посетиоце толико и за саме учеснике, јер окупља уметнике са читавог простора бивше Југославије и током осам дана они имају прилику да се опробају пред новом публиком, у другачијем окружењу, прилагоде се и стекну нова искуства.

Са сталном мишљу у глави да брчански позоришни фестивал треба да буде арена доброг театра, у којој ће се надметати врхунска глума и ваљана ре-

жија, заједно са мајсторима пера позоришних комада и свим другима који стварају магију позоришне уметности, кренули су организатори, приступили су и ове године избору представа за фестивал. Наравно, кључан критеријум била је и брчанска публика, јер због тог темељног надахнућа које се прелива са позорнице у гледалиште, због чега су људи тако привржени театру, позориште постоји већ хиљадама година. Велики маг светског театра, Robert Wilson, је рекао: *Разгрћем, улазим у другу страну стварности, пуштам да ме она удара у леђа, отрага, желим показати да осим добро познатог – један плус један јесу два – може постојати и премиса – два јест једнако један.*

Зато, *Сусрети...* не негује неки посебан жанр и нису ограничени естетским концепцијама, на линији традиционално – модерно, него једино и непрестано покушава да заиста буде добар и да публици пружи сваке вечери два сата племенитог уживања. Знамо. Позориште не може да промени свет, али може гледаоцу да улепша живот. Бар онолико колико траје представа. Зато овај фестивал сваке године има и свој слоган, којим жели да зада интонацију онога шта ће се догађати на позорници и око ње. За овогодишњи фестивал изабрана је премиса **ЗАТОЧЕНИ У ПРОШЛОСТИ** која се као невидљива нит провлачи кроз многе од изабраних представа.

Оваквим и многобројним другим гестовима, којима смо као гости Фестивала били буквално обасипани, сви из управе показали су се као добри домаћини и изузетни организатори и то не само у оквирима фестивалског дела који се одвијао на позорници.

Велико је било задовољство бити део овог позоришног догађаја и истовремено сведочити о посебностима али и новим тенденцијама једног веома радосног и пријемчивог духа грађанства, тј. публике. Позоришни стручњаци и позоришни посвећеници са којима сам се сретао (говорим у своје име јер сам имао ту привилегију да са њима размењујем ставове и размишљања) истински су део светске позоришне сцене.

У препуној сали Дома културе у Брчком у којој су се свих осам вечери изводиле представе такмичарског програма *Сусрета позоришта/ kazališta* доминирала је млада публика. Преовладавао је ентузијазам као и добре вибрације након сваке изведене представе. То даје наду да су око нас паметни, бистрооки млади људи, одлучни да праве некомформистичке изборе – само се бојим да их друштво, које смо им изградили, не одврати од те намере.

И као што рекох на почетку, да поновим за крај, лепо је било учествовати у овој позоришној свечаности и понети са собом ово као посебно и непоновљиво искуство.

Зато је овај фестивал субверзиван, јача личне капацитете и тиме испуњава мисију античког позоришта. Не спуштајте завесу...

ПРОБЛЕМ У КОЈЕМ СЕ ПЕТРИЈА НАЛАЗИ ЈЕ СВЕВРЕМЕНСКИ

Пише: Дејана Крстић

Јована Гавриловић
глумица

Како је било тумачити лик градске Петрије? Ми смо успоставили тространу и сценски свеобухватну игру, тако да пратимо и носимо са собом Петријину судбину од почетка. Уз двије дивне колегинице, тај терет се лепо распореди и онда је то једно дивно искуство.

Да ли је било тешко ускладити се са колегицама и створити на сцени један лик?

То је било крајње узбудљиво. Печат романа „Петријин венац“ је узбудљив зато што ту имамо приповедање из првог лица и никоме није пало на памет како би то било када би то биле три жене. Онда смо некако, лежерним радом, од почетка, заједно са редицељем и остатком нашег креативног тима, пустили да се у томе створи нека органика расподеле ствари. И онда се то на крају просто родило. Ништа није било осмишљено унапред, него је настајало природно у току процеса и није представљало никакву тежину.

У представи сте донијели патњу једне жене тог доба. Да ли се то може поистовијетити и са данашњицом?

Ми јесмо остали у одређеној епохи на неки начин у нашој представи, али се нити у једном тренутку нисмо бавили женом из епохе, бавили смо се женом у сваком облику. Проблем у коме се Петрија налази је један свевременски проблем. Ми имамо и данас таквих жена и таквих средина, не само код нас, него и у свијету. Тренутак у који смо смјестили представу, види се кроз неке ефекте и детаље, али се нисмо бавили женом само из тог периода. Ако треба онда да причамо о Петрији, за мене је онда Петрија жена хероина са овог нашег простора. Неко ко се бори са недаћама, са тешким и мрачним странама са осмехом, радошћу према животу, са много љубави према другим људима, мушкарцима, према животу уопште.

Јелена Мијовић, драматург

СУДБИНА ТРПЉЕЊА ЈЕ УРЕЗАНА У НАШУ ГЕНЕТСКУ МАТРИЦУ

Разговарала: Миљана Ђурђевић

„Петријин венац“ знамо као роман, као драму, као филм. То за драматурга представља посебан изазов?

Ја јесам драматуршкиња представе, али ја нисам писала драматизацију. Драматизацију је написала Мила Машовић, што значи да сам ја друга инстанца у тој обради текста. То је драматургија представе. Мила Машовић је уводећи три Петрије направила искорак у односу на роман Драгослава Михаиловића, такође и у односу на филм јер истовремено постоји поређење са познатим филмом. Она је направила наративну линеарну структуру, али из визууре три Петрије и из три различита времена и искуства те три Петрије. А ми смо то током рада просто шњирали да добије сценски језик, мало другачији, уводили смо неке сценске елементе и заправо смо се бавили односима између тих Петрија.

То је прича о хаварији једне жене, од дјевојачких дана до трагичног краја?

Петријин венац може да се посматра и као животна судбина саме Петрије, али је то истовремено и судбина било које жене у врло чврстом патријархалном систему. Она свом животу приступа на другачији начин него што бисмо ми данас, али је истовремено свјесна тог патријархата и освијешћена. Она тражи начин кроз љубав и трпљење да се бори што и јесте

основна нит романа, док бисмо се данас, вјероватно, борили на други начин.

Колико се Петрија разликује од данашње жене и у чему је та разлика?

Сасвим је сигурно да се њена судбина не разликује много од живота данашњих жена, било колико да су оне еманциповане, било да се ради о нама самима које ћемо за себе рећи да смо изнад свега тога или да смо изабрале други начин живота. Судбина жене која трпи је толико урезана у нашу генетску матрицу и искуства наших мајки и бака и тешко је и данас да се са тиме изборимо и да дођемо до свести да не морамо да трпимо. Петрија то трпљење јако добро носи. Разлика је у томе да је њен приступ преживљавања патријархата другачији него овај наш. Она није у сукобу са мушкарцима, она проналази специфичан пут и стоички се помирује са својом судбином.

Овај Петријин венац као да нема додирних тачака са филмом?

Далеке су додирне тачке са филмом. Филм и представа нису упоредиви. Увођењем три Петрије ово је потпуно ново сценско тумачење, односно нека друга визура.

TRPELJIVOST ŽIVOTA I „PETRIJIN VENAC“

Piše: Srdjan Vukadinović

Predstava „Petrijin venac“ u produkciji beogradskog „Ateljea 212“ je još jedno djelo nastalo iz pera velikog pisca Dragoslava Mihailovića, a koje je prethodno prvo doživjelo filmsku slavu, a onda i onu kazališnu. Davnih osamdesetih godina XX vijeka film o ženi nestvarne upornosti u rješavanju nagomilanih teškoća je osvojio zlatnu pulsku Arenu, a u glumačku orbitu lansirao tadašnju Petriju, glumicu Mirjanu Karanović, koja je bila studentkinja tek druge godine Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu.

Mnogo je velika odgovornost pred rediteljem i ostalim protagonistima kazališnog čina ako se hvataju u koštac sa djelom nastalim iz pera jednog velikog autora, i djelom koje će najšira publika prvo percipirati po filmskom ostvarenju. Takav pozorišni komad mora imati nešto specifično svoje, kako djelo i filmska ekranizacija ne bi nadvladali pozorišni čin. Jer, uvijek postoji ta opasnost da gledateljstvo identifikuje sve buduće Petrije sa nositeljicom glavnog glumačkog lika u filmu.

Reditelj beogradske predstave, Boban Skerlić, i dramaturškinja Mila Mašović-Nikolić su se potrudili da u samom prikazu glavnog lika naprave značajan otklon od filmskog lika. Tri glumice tumače glavni ženski lik po kome se i zove komad. Petriju mlađu igra Marta Bjelica, Petriju gradsku Jovana Gavrilović, dok Petriju udovicu glumi Milica Mihailović. Namjera je da se s takvom rediteljskom podjelom pokaže da je žena marginalizovana bez obzira u kome je razvojnom dobu, na kojem je nivou svijesti ili angažmana. Marginalizacija žena u društvu proteže se mnogo unazad. Pozicioniranje žena u potpuni životni zapećak bez elementarnih prava, samo sa onim jednim i jedinim da trpi tužnost života i da šuti je karakteristika bilo kojeg vremena. Samo su načini marginalizacije drugačiji. Sofisticiraniji su kako se vrijeme i tehnološke datosti razvijaju. Nameće se život ženi mnogo teži i komplikovaniji nego što je.

„Sistem vrijednosti“ u društvu namijenio takvu ulogu ženi Petriji i njoj ostaje jedino da svojom trpeljivošću pobijedi život. Da ih lakoćom prevazilaženja svih životnih

prepreka samo neutrališe. Ako pri tome ima dozu lucidnosti i intuicije, koje nisu snalažljivost, nego njen izgrađeni sistem vrijednosti koji bi svi u društvu trebali da prihvate, prepreke nisu savladive. Ona se vješto izvlači iz začaranog lavirinta. Nalazi rješenja koja djeluju čak i duhovita, i jednostavna. Toliko jednostavna da će se mnogi poslije gledanja tri Petrije u jednom liku zapitati kako se toga oni nisu mogli sjetiti. Vjerovatno će stvoriti i sliku poimanja žene kao visoko emotivnog, intuitivnog i razumnog bića. Koja probleme mnogo efikasnije rešava nego muški dio populacije. Pri tome, naravno, ne kukajući na sva zvona da joj je život težak, nezamisliv i neizdrživ. Takve žalopojke se nikada neće čuti. Mogu se čuti samo riječi ohrabrenja za sve koje život nimalo ne šteti.

Svaka od tri Petrije posjeduje i nosi u sebi na svoj način trpeljivost života i šifru egzistencijalnog rješenja. Vitalne su i jednostavne, a teške stvari i način njihovog razrješavanja se ne smiju komplikovati jer će se situacija učiniti još težom. Najteži i na prvi pogled nerješivi problemi razrješavaju se jednostavnošću, intuicijom, srčanošću i toplinom. Svaka od tri Petrije zrači vedrinom svakog od tih pomenutih svojstava. Njima ta svojstva daju posebnu snagu da rješavaju probleme. Prostor slobode koji Petrija osvaja teško je osvojiv. Ali, nije nedostižan.

Ako se život doživljava kao teret teško ga je proživjeti. A ako se doživljava onako kako ga i svaka od tri Petrije u svom vremenu i razvojnom dobu doživljava, onda ga one žive bez obzira na sve prepreke. Ako je trpeljivost života puna duha i vedrine kakvom zrače Petrije(a) onda se isti jednostavno živi.

Predstava „Petrijin venac“ pored sistema vrijednosti koji uspostavljaju nosioci ključnih rola u ovom komadu uspostavlja i toliko potreban način života koji njeguje i razvija vrhunske vrednote. Sa Petrijinim vrednotama svijet je puno bogatiji, a život smisleniji i lakši. Zbog toga mnogi treba da pokupe i ugrade u svoje vrijednosne sisteme sve ono što Petrija nosi, a sve ono sa čime su ovu ženu ili ove žene doveli u marginalizovanu situaciju, da odbace daleko od sebe. Za sve žene koje trpe nasilje i koju su marginalizovane Mihailovićeve Petrije je simbol otpora i prevazilaženja istih. Svaki dio ili segment Regiona ima mnogo svojih Petrija. Ali, su nevidljive i neprimjetne. Idu kroz život kao kakve žene-sjenke. A ne trebaju da su sjenke. Trebaju da su gromade koje idu i koračaju kroz život uzdignuta čela, jer njihova trpeljivost života je radna i moralna konstanta svakog društva.

Pozorišni komad „Petrijin venac“, beogradskog „Ateljea 212“, je životna priča pretočena u kazališnu viziju jednog društva koja bi trebalo da je njegova slika budućnosti i bijeg od vremena kada je bilo ko bio marginalizovan, a najviše žena. Rediteljska invencija i glumačka uvjerljivost i neposrednost protagonista je to postigla i donijela na pozornicu u potpunosti.

STALNE PROBE GLUMCA, REDITELJA, PRODUCENTA I PROFESORA VLADJE KEROŠEVIĆA

Piše: Srdjan Vukadinović

Glumac, reditelj i producent Vlado Kerošević, inače redovni profesor Akademije dramskih umjetnosti Univerziteta u Tuzli, već četiri decenije kazališno djela i traje na pozornicama širom Regiona. Ostvario je Vlado Kerošević značajan broj uloga i u filmskim i televizijskim projektima. Glumu je diplomirao 1978. godine, na odsjeku za glumu, Fakultetu dramskih umjetnosti Univerziteta umjetnosti u Beogradu u klasi profesora Miroslava Dedića. Jednu godinu nakon studija radi kao glumac u Dječijem pozorištu «Boško Buha» u Beogradu.

Od 1979. do 1995. godine u stalnom je angažmanu u Narodnom pozorištu Tuzla. Punih šesnaest godina je istaknuti član i prvak dramskog ansambla tuzlanskog Narodnog pozorišta. U tom periodu napravio je veoma značajna umjetnička ostvarenja vezana za prvu fazu razvoja njegove glumačke, umjetničke ličnosti. Odigrao je preko 75 premijernih projekata i preko 2.500 repriznih izvođenja tih projekata. Izrežirao je 20 predstava radeći kao stručno-umjetnički saradnik na projektima dramskog studija Narodnog pozorišta Tuzla, kao i ostalih

pozorišnih i obrazovnih studija.

Od 1986. do 1993. godine, pored glumačkog angažmana, obavlja dužnost Umjetničkog rukovodioca Narodnog pozorišta Tuzla, utemeljuje i osniva dječiju scenu Narodnog pozorišta Tuzla, kao i «Reviju jugoslovenskih pozorišta». Priprema i upućuje na studij Glume na Akademiju scenskih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu veliki broj mladih i talentiranih polaznika Dramskog studija Narodnog pozorišta Tuzla. Neki od njih su danas profesori Akademije dramskih umjetnosti Univerziteta u Tuzli. Od 1995. do 1998. profesionalno se angažuje u Njemačkoj gdje, u saradnji sa izdavačkom kućom «Bosanska riječ», osniva putujući teatar za djecu i odrasle «Roda» te priprema 4 premijerna projekta i izvodi preko 250 repriza za izbjegličku populaciju svih uzrasta iz BiH. Po povratku u Tuzlu, od decembra 1998. godine, od osnivanja Akademije dramskih umjetnosti, radi prvo kao stručnjak iz prakse, zatim kao asistent, a potom docent, vanredni i redovni profesor.

Od 2004 do 2017. godine Vlado Kerošević je obnašao dužnost dekana Akademije dramskih umjetnosti Univerziteta u Tuzli.

Istovremeno, sve ovo vrijeme, radi i kao glumac, reditelj, dramaturg, producent, umjetnički voditelj i menadžer u vanakademske oblicima umjetničkog angažmana. Tako, 27. 03. 2002. godine osniva Teatar Kabare Tuzla, kao novo, alternativno, eksperimentalno pozorište u gradu Tuzli, Tuzlanskom kantonu i BiH. U tom pozorištu angažuje uglavnom mlade ljude, diplomirane glumce, saradnike-asistente i studente Akademije dramski umjetnosti Univerziteta u Tuzli.

U periodu od 1998. do 2019. godine, kao glumac, reditelj, umjetnički voditelj, producent i pedagog Vlado Kerošević bilježi izuzetno značajan angažman u više od osamdeset raznih teatarskih, filmskih, radio i televizijskih projekata. U pomenutom razdoblju intenzivnije režira, tako da potpisuje kao reditelj 18 teatarskih projekata.

Autorski i producentski osmišljava 3 značajna teatarska, akademska festivala; Internacionalni Workshop „Festival uličnog teatra“, „TKT-Fest - Dani akademskog teatra“, Teatar kabarea Tuzla“ i „Susreti Akademija“ na Susretima pozorišta BiH u Brčkom.

Za umjetnički i pedagoški rad nagrađen je sa trideset i tri nagrade i priznanja.

Kada su u pitanju institucionalni teatri Vlado Kerošević je najviše umjetničkih kreacija ostvario u svom matičnom tuzlanskom Narodnom pozorištu i Teatru Kabare u Tuzli, od 1998. godine čiji je spiritus movens. Ostvario je Vlado Kerošević značajne glumačke role i u Pozorištu „Boško Buha“ u Beogradu, kao i Grupi AKT, takođe u Beogradu. Igrao je u mnogim slobodnim i koprodukcijским

teatarskim formama.

Kada su u pitanju predstave producirane u tuzlanskom Narodnom pozorištu od 1979. godine, kada stupa u stalni angažman Vlado Kerošević je igrao u komadima: „Posljednja ljubav Hasana Kaimije“ Derviša Sušića, „U logoru“ i „Kraljevo“ - Miroslava Krleže, „Alija Alijagić“ Alije Isakovića, „Gospođa ministarka“ Branislava Nušića, „Mandragola“ Makijavelija, „Moj tata socijalistički kulak“ Tone Partljiča, Brešanovoj „Svečanoj večeri u pogrebnoj preduzeću“ i „Nečastivim na Filozofskom fakultetu“, komadu „Derviš i smrt“ Meše Selimovića, Goldonijevoj „Mirandolini“, „Urnebesnoj tragediji“ Dušana Kovačevića, Gogoljevoj „Ženidbi“, Muradbegovićevoj „Majci“, i drugim izvedenim u tuzlanskom Narodnom pozorištu.

Drugu bitnu stranicu u Keroševićevom kazališnom trajanju predstavlja Teatar Kabare. U tom Teatru igra, režira ili producira komade kao što su: „Muž moje žene“ Mire Gavrana, Nušićev „Poslanik“, „Hasanaginica“ Ljubomira Simovića, „Novi život“ Abdurahmana Nametka, „Veliki vezir“ Derviša Sušića, „Goli pijanist“ Matjaža Zupančiča, Molijerov „Žorž Danden ili veličanstveni rogonja“, „Prikazanje“ Dževada Karahasana, „Derviš i smrt“ i „Tvrđava“ Meše Selimovića, „San ljetnje noći“ Viljema Šekspira, Andrićevu „Prokletu avliju“ i druge.

Nema pozorišnog festivala u Bosni i Hercegovini na kome Vlado Kerošević sa svojim projektima u različitim funkcijama nije učestvovao. Mnoge je i obilježio kao što je slučaj sa Susretima pozorišta / kazališta u Brčkom. Na ovom Festivalu, na prvim obnovljenim ili XIX Susretima predstava „Derviš i smrt“ je bila najbolja predstava po ocjeni stručnog žirija. Za ulogu Mehmed paše Sokolovića, u komadu „Veliki vezir“ dobio je nagradu za najboljeg glumca na XXI Susretima i po odluci stručnog žirija i publike. Na XXVIII Susretima Vlado Kerošević je po Odluci Žirija publike za ulogu Karadžoza, u predstavi „Prokleta avlija“ proglašen za najboljeg glumca.

Gotovo da nema značajnijeg autora bilo iz ambijenta južnoslovenskog dramskog prostora ili šireg evropskog i svjetskog konteksta, a da Vlado Kerošević nije bio u nekom vidu sudionik te i takve inscenacije.

Kada su u pitanju južnoslovenski autori igrao je Vlado Kerošević u djelima čiji su autori klasici južnoslovenske dramske baštine: Ivo Andrić, Meša Selimović, Branislav Nušić, Branko Ćopić, Alija Isaković, Miroslav Krleža, Ahmed Muradbegović, Derviš Sušić i dr.

Tu su i najznačajniji živi južnoslovenski pisci kao: Ivo Brešan, Miro Gavran, Dževad Karahasan, Dušan Kovačević, Darko Lukić, Maja Pelević, Veljko Radović, Ljubomir Simović, Matjaž Zupančič i drugi.

A nije zapostavljena ni svjetska klasika, pa je Kerošević u raznim ulogama prisutan i u dramskim postavkama djela autora kao što su: Aristofan, Bertolt Brecht, Gogolj, Karlo Goldoni, Nikolo Makijaveli, Vergilije, Molijer, Žan Pol Sartr, Viljem Šekspir, August Strindberg, Tolstoj, i dr.

Značajan broj predstava koje se vezuju za njegovo kazališno trajanje rediteljski potpisuje sam Vlado Kerošević. Ali Kerošević je radio i sa najznačajnijim rediteljima južnoslovenskog prostora kao što su: Dubravko Bibanović, Nebojša Bradić, Rahim Burhan, Gradimir Gojer, Bora Grigorović, Milan Karadžić, Sulejman Kupusović, Dejan Mijač, Aleksandar Ognjenović, Jovica Pavić, Slavenko Saletović, Egon Savin, Oliver Viktorović, Radmila Vojvodić i drugi.

Igrao je Vlado Kerošević u svojim projektima i sa najznačajnijim imenima južnoslovenskog glumišta. Pored kolega iz klase sa kojima je studirao: Dare Džokić, Danice Maksimović, Sonje Knežević, Lidije Pletl, Branislava Lečića, Envera Petrovića i drugih, Vlado Kerošević je bio partner i sa glumicama i glumcima kao što su: Mira Banjac, Desa Biogradlija, Zdravko Biogradlija, Emir Hadžihafizbegović, Bora Nenić, Jelena Obradović, Vikica Stefanović, Tatjana Šoić, Mirsad Tuka, Ivica Vidović, Miralem Zubčević i drugi.

U bilo kojoj funkciji ili ulozi da je u teatru Vlado Kerošević pokazuje da je kazalište maraton koji se trči cijelog života. Nije to trka na sto metara iliti uspjeh preko noći i preko tabloidne štampe. I kao glumac i kao reditelj, i kao producent Vlado Kerošević je stalno na probi, stalno je izložen uticajima i izazovima profesije koja traži cijelog čovjeka. U trenutku kada se pozorišni poslenik potvrdi i ostvari, a to je u proteklih 40 godina svoga rada Vlado Kerošević i uradio, onda postaje „meta“. Meta je tuđih očekivanja koja postaju sve veća i Vlado Kerošević je prihvatio i prihvata takve izazove. Njegovi stvaralački glumački, rediteljski i producentski odgovori su uvijek adekvatni takvim zahtjevima.

Uvijek je znao Vlado Kerošević, bez obzira da li se pojavljuje u tragediji ili komediji, postići i ostvariti vrhunski domet, a koji podrazumijeva uspostavu komunikacije sa publikom. Cilj njegovog djelovanja uvijek je bio zaintrigirati publiku. A da li će se publika smijati ili plakati, a budući da se tako nešto nikada unaprijed ne može znati, Kerošević je to ostavljao onoj pozorišnoj iluziji i neizvjesnosti.

Najcjelishodniji odgovori koje je Vlado Kerošević upućivao je, prije svega pozorišnoj publici su se ogledali u otjelotvorenju svoje kreacije u nenoj cjelovitosti i punoći. Uvijek je u kontaktu sa publikom Vlado Kerošević osjetio sigurnost i ispravnost onoga što radi.

Svoje kazališno trajanje Vlado Kerošević ostvaruje kroz vrijeme, a ne kroz momenat u kome dođe neka inspiracija od godinu dvije, pri čemu se konstatuje uspješnost realizovanog projekta, posla ili predstave. Odgovorio je Vlado Kerošević na maratonskoj teatarskoj stazi svim zahtjevima koji su se od njega očekivali. Umio je da stvaralački prebrodi sve krize, neuspjehe i preispitivanja. Uvijek iznova iz probe u probu, iz predstave u predstavu, iz projekta u projekat. Uvijek je bio nov, svjež, inventivan i kreativan. Čak samo to da je ostvario u svom kazališnom trajanju jako je puno. A ima još toga da se pokaže i ostvari onima zbog kojih se i radi pozorište, a to je vjerna kazališna publika.

CRNOHUMORNI ŽIVOT S(A) VEZOM I „CABARET PREKO VEZE“

Piše: Srdjan Vukadinović

Festivalsko trajanje na Susretima pozorišta / kazališta tradicionalno zatvara kazališna predstava mimo konkurencije. Kada su u pitanju XXXVI-a dešavanja na festivalskoj pozornici u Brčkom tu ulogu će „odigrati“ u koprodukciji Satiričko kazalište Kerempuh i Kazalište Moruzgva iz Zagreba. Izvešće crnohumornu predstavu „Cabaret preko veze“, koja je autorski projekat Ivana Lea Leme.

Život uz vezu i sa vezom prilikom svih aktivnosti, koje su čak i one najbanalnije, obavezno podrazumijeva „uspješan“ završetak preduzetog. Nezamislivo je u drugoj deceniji trećeg milenijuma postalo u većini segmenata južnoslovenskog regiona završiti neki posao, a da se pri tome ne potegnu ili intersne veze opredmećene u nekom materijalnom dobru ili kumovske, bratstveničke, zavičajne, klanovske ili veze nekog drugog karaktera. Postalo je pravilo da se nijedan posao u biznisu ne može završiti ako se nije „u talu“ sa vlastima ili nekim moćnim i uticajnim pojedincima u vladajućem establišmentu.

Koruptivne mreže su potpuno osvojile Region. Isprepletane su do najmanjih šrafčića državnih i poslovnih administracija. Čak se i zakonski propisi donose uz značajan uticaj koruptivnih radnji. Neki zakonski propis treba donijeti u najvišem zakonodavnom tijelu da bi se ostvario skriveni interes određenog tajkuna ili kompanije.

Ono čime se bavi zagrebačka predstava su, upravo, propisi koji običnog čovjeka, odnosno u ovom slučaju osam ženskih likova čine nesigurnim i zabrinutim. Iz razloga što oni koji su skloni poslovima preko veze neće ni doći pod udar istih pomenutih propisa. Zahvaljujući toj magičnoj moći života s(a) vezom izbjeci će i određene procese i krivične radnje koje bi inače protiv njih i bile preduzete da nije tih vaninstitucionalnih kanala kojima se bukvalno sve rješava.

I upravo zabrinuti i obespravljani čovjek koji ne može nikako zaposliti svoje dijete ili koji bezuspješno

čeka pred šalterima, jer mu nisu koruptivni mehanizmi ni bliski, ni dostupni, će biti predmet određenih radnji koje predviđa zakon. Kao da su propisi pravljani za njih, a ne za one druge koji rade posao koji je debelo ispod ivice zakona.

Ali, ta društvena stvarnost je kako u predstavi protagonistkinje kažu „samo celofan u koji su umotane unutarnje borbe, strahovi, padovi i pobjede“. Sve te traumatične situacije prolaze ženski likovi u pozorišnom projektu „Cabaret preko veze“. Iz stanja koja su neurotična izlaze jače i snažnije. Spremne da se odupru nadolazećoj tiraniji svih mogućih veza i vezica, ali i da izađu kao pobjednice u tmurnim životnim dešavanjima.

Nerijetko su veze i vezice vezane za porijeklo i kraj iz koga dolaze oni koji su skloni takvom činjenju (ne)radnji. Obično se došljaci u neke gradske sredine grupišu u određene „zavičajne klanove“ koji nemilice na raznorazne pozicije dovode svoje bliske i dalje srodnike, kao i poznanike samo da bi eliminisali one domicilne. Ta vrsta ostvarivanja i dobijanja pozicija je u ovoj kabaretskoj koprodukcijskoj predstavi ostvarena i pokazana na primjeru Zagreba i Splita. Redatelj je jednu Splićanku smjestio u fotelju gradonačelnice grada Zagreba.

U svojim direktnim kabaretskim monolozima glumice Ana Maras Harmander, Mirela Videk Hranjez, Linda Begonja, Ines Bojanić, Mila Elegović i druge u direktnom kontaktu i komunikaciji, u formi stand-up komedije, veoma uverljivo dočaravaju stanje savremenog društva, koje nužno ne mora biti ono hrvatsko. U takvom društvenom segmentu Regiona sve se događa preko veze, a to se najbolje može razotkriti oči u oči, glumica i publike. Jer, budući da se zakoni ne primjenjuju na onima koji su nosioci koruptivnih i nepotističkih radnji, onda ostaje javnost i direktno ukazivanje na počinioc takvih nedjela, kako bi se na taj način razotkrili i raskrinkali. A crnohumorna predstava „Cabaret preko veze“ je u tom zadanom cilju i namjeri uspjela.

PETRIJIN VENAC PATNJE I VEDRINE

Piše: Mladen Bićanić

„Nikad ne znaš kad ćeš na dobro a kad na zlo u životu da naiđeš“ – poučit će Petriju gazda Ljubiša, već negdje na samom početku njene kalvarije, lutanja po krugovima pakla sazdanim od bola, tuge, žalosti, ali ona se neće predati – nevjerovatna je njena „viša vedrina“, upornost i neslomljivost kojima se odupire svakom životnom porazu i gubitku, njezina nepokornost i žilavost u vječnoj borbi za opstanak. Petrija je glavna junakinja predstave „Petrijin venac“, izvedene osme, posljednje večeri XXXVI Susreta pozorišta/kazališta u Brčkom, temeljena je na istoimenom romanu Dragoslava Mihailovića iz 1975-te godine. Na pozornicu beogradskog Ateljea 212 postavio ga je redatelj Boban Skerlić. Roman je izuzetno vješto dramaturgizirala Mila Mašović-Nikolić, dramaturginja predstave je Jelena Mijović, vrlo funkcionalnu i prilagodljivu scenografiju uradio je Goran Stojčetić a kostim Tatjana Radišić. Muziku sukladnu ideji predstave komponirao je Mate Matišić, na sceni gledamo čak tri Petrije: onu iz mladih dana igra Marta Bjelica, gradska Petrija rola je Jovane Gavrilović, Petriju udovicu glumi Milica Mihailović, uz njih su muški likovi za koje su se, u određenoj životnoj dobi, vezale. Dobrivoja igra Ivan Marković, Ljubišu Tihomir Stanić a Misu Igor Đorđević, a u predstavi se pojavljuju i Branislav Zeremski, Isidora Minić, Jelena Rakočević i Vladislav Mihailović, svi u nekoliko uloga.

Dragoslav Mihailović (Ćuprija 1930.), romanopisac i dramatičar, redovni član Srpske akademije nauka i umetnosti, prozaist je od formata, imponira njegov „snažan i prodoran, na novi, savremeni nivo postavljen realizam, nov je i prepoznatljiv“ / (Borislav Mihajlović

Mihiz), likovi njegovog „Petrijinog venca „ živopisni su i zaokruženi, sve je na svom mjestu, ništa im se ne može prigovoriti. Lice oko kojeg se sve odvija, njen „život i priključenija“, Petrija, plijeni svojim životnim stavom i nepresušnom energijom – unatoč udarcima sudbine: gubi prvo pa drugo dijete, nesretno je udata prvi put, drugi joj mužu strada u rudarskoj nesreći, propije se i umire – ona se svaki put pridigne i krene dalje, nikoga ne optužuje, bez trunke je zlobe i zloće, svjesna da joj valja istrajati, sve dok po nju, kao u zadnjem prizoru, ne dođu „nebeski svirači“.

Autorica dramaturgije, Mila Mašović-Nikolić, Petriju donosi kroz tri lika – kao mladu ženu, na selu, potom kada napusti selo i ode u grad, odnosno malo rudarsko naselje, treća je Udovica, ona koja nam pripovijeda dramu. „Svaka od njih prikazuje jedan od stereotipa ženske sudbine: eksploatisanu seosku ženu izloženu teškom fizičkom radu i telesnoj reprodukciji zamjenice marginalizovana žena u radničkom kvazi-slobodnom društvu. Gradska, baš kao i Mlada Petrija, lišene su prava na lični identitet van identiteta svojih muževa. Ova dva stereotipa vječno žive u sećanju fizički vitalne, ali društveno mrtve Udovice u čijem se umu ova drama odvija“, obrazlaže tu svoju ideju da Petriju utrostruči, Mila Mašović-Nikolić. Postupak je to ne baš čest ali i ne neuobičajen u dramaturgijama proznog predloška, nešto slično vidjeli smo i večer prije, u predstavi „Sjećaš li se Doli Bel“, redatelj Kokan Mladenović uvodi dva glumca da tumače lik Sabahudina Dine Zolja.

Predstava nas vodi kroz životna razdoblja Petrije, grubost seoskog života prvo je iskušenje sa kojim se susreće: „...trebam ženu koja će da mi rađa i sačuva decu...“, grubo joj saopćava muž, miljenik majke, i tjera je s kućnog praga, potom je gledamo u krčmi, vrijedna je i marljiva, opet se zaljubljuje, no i tu nema sreće, ona je ta koja je osuđena da trpi i pati – ali Mihailović uvijek daje i drugu stranu te pripovijesti, otkriva taj njen neugasiv poriv da uvijek krene iznova, da ide dalje, da sama sebi, u sredini muškoj i patrijarhalnoj, izbori pravo na život. No to nije nikakva patrijarhalna slikovnica, neka crno-bijela razglednica iz doba surovog patrijarhata, to je uvijek puna, životna priča, lirski i poetski, satkana od mnogih, raznobojnih niti, Petrija kao da je „...istrgnuta iz neke bajke, jer u onome što zapaža i govori ima narodne mudrosti, ima snažne narodne fantastike u njenim pričama o rađanju djece, o vodi, o svekrvama, vračarama, vešticama, predskazanjima i verovanjima.“ (Milivoje Marković)

„Čovek je taka živina – bilo kakav bol da ima, će da zaboravi i produži da živi, ko da ga nije zadesilo ništa strašno – voli da živi živina!“, pomalo sjetno, ali ne bez životne strasti zaogrnuti narodskim humorom reći će na samom kraju predstave Petrija, podsjetivši nas da je ovaj naš, jedini i neponovljiv život, jedina vrijednost koju imamo.

HISTORIJA JEDNE PROPASTI

Posljednja takmičarska predstava ovogodišnjih Susreta je Petrijin venac beogradskog Ateljea 212, koju je, prema dramatisaciji Mile Mašović-Nikolić, režirao Boban Skerlić. Riječ je, dakako, o dramatisaciji istoimenog romana Dragoslava Mihailovića, što je ukupna treća inscenacija ovog velikog književnog djela na ovogodišnjim Susretima, uz Kiklopa i Sjećaš li se Doli Bel.

Rediteljska odluka da na sceni istovremeno imamo tri Petrije, slično kao i u Sjećaš li se Doli Bel s likom Dine, proširuje se vrijeme u predstavi, jer su na sceni istovremeno prošla, sadašnja i buduća Petrija, koje ujednačeno igraju svoj lik. Uz spor tempo, kakav priliči ovakvom tipu drame, posmatramo historiju jedne propasti. Ujednačena glumačka igra, u kojoj su se ipak kvalitetom izdvojili Marta Bjelica i Igor Đorđević, uspjela je da ovu, potencijalno veoma patetičnu priču, predstave na jedan prihvatljiv način. Funkcionalni kostimi su nagovještavali stalnu opasnost od propasti Petrijine, a scenografija je djelovala nefunkcionalno i pretjerano je podcrtavala već viđeno na sceni.

Pomalo epski, Petrija svoj put u propast započinje udajom za seoskog mladića, Dobrivoja. Od tog trenutka Petrija putuje od stanice do stanice svog propadanja, izgubi najprije prvorodenog sina, onda i drugorodenu kćer. Treće dijete izgubi svjesnom odlukom da abortira, a nakon Dobrivoja bude žena još dvojici muškaraca. U posljednjoj fazi svoga života, ona koristi svoje tijelo kako bi svome suprugu invalidu obezbijedila posao, spasiti mu dostojanstvo i pokušati ga izvući iz alkoholizma. Na kraju, ni to ne bude dovoljno, on umire, a tijelo mu bude secirano i trajno oskrnavljeno od strane studenata medicine. Poput junakinja iz latinoameričkih sapunica, Petrija podnosi sve i nada se pravdi od Boga, jer je za grješnike na zemlji nema.

Nakon Kiklopa, Kozocida i Sjećaš li se Doli Bel, očekivanja od ove predstave bila su visoka, ali ona, osim već pomenute glumačke igre, nije ispunila očekivanja. Predstava je ovo koja jest obogatila program ovogodišnjih Susreta, ali nije jedna od onih koje će obilježiti Festival u cjelini. Dragoslav Mihailović (Ćuprija 1930.), romanopisac i dramatičar, redovni član Srpske akademije nauka i umetnosti, prozaist je od formata, imponira njegov

„snažan i prodoran, na novi, savremeni nivo postavljen realizam, nov je i prepoznatljiv“ / (Borislav Mihajlović Mihiz), likovi njegovog „Petrijinog venca“ živopisni su i zaokruženi, sve je na svom mjestu, ništa im se ne može prigovoriti. Lice oko kojeg se sve odvija, njen „život i priključenija“, Petrija, plijeni svojim životnim stavom i nepresušnom energijom – unatoč udarcima sudbine: gubi prvo pa drugo dijete, nesretno je udata prvi put, drugi joj mužu strada u rudarskoj nesreći, propije se i umire – ona se svaki put pridigne i krene dalje, nikoga ne optužuje, bez trunke je zlobe i zloće, svjesna da joj valja istrajati, sve dok po nju, kao u zadnjem prizoru, ne dođu „nebeski svirači“.

Autorica dramatisacije, Mila Mašović-Nikolić, Petriju donosi kroz tri lika – kao mladu ženu, na selu, potom kada napusti selo i ode u grad, odnosno malo rudarsko naselje, treća je Udovica, ona koja nam pripovijeda dramu. „Svaka od njih prikazuje jedan od stereotipa ženske sudbine: eksploatisanu seosku ženu izloženu teškom fizičkom radu radu i telesnoj reprodukciji zameniče marginalizovana žena u radničkom kvazi-slobodnom društvu. Gradska, baš kao i Mlada Petrija, lišene su prava na lični identitet van identiteta svojih muževa. Ova dva stereotipa večno žive u sećanju fizički vitalne, ali društveno mrtve Udovice u čijem se umu ova drama odvija“, obrazlaže tu svoju ideju da Petriju utrostruči, Mila Mašović-Nikolić. Postupak je to ne baš čest ali i ne neuobičajen u dramatisacijama proznog predložka, nešto slično vidjeli smo i večer prije, u predstavi „Sjećaš li se Doli Bel“, redatelj Kokan Mladenović uvodi dva glumca da tumače lik Sabahudina Dine Zolja.

Predstava nas vodi kroz životna razdoblja Petrije, grubost seoskog života prvo je iskušenje sa kojim se susreće: „...trebam ženu koja će da mi rađa i sačuva decu...“, grubo joj saopćava muž, miljenik majke, i tjera je s kućnog praga, potom je gledamo u krčmi, vrijedna je i marljiva, opet se zaljubljuje, no i tu nema sreće, ona je ta koja je osuđena da trpi i pati – ali Mihailović uvijek daje i drugu stranu te pripovijesti, otkriva taj njen neugasiv poriv da uvijek krene iznova, da ide dalje, da sama sebi, u sredini muškoj i patrijarhalnoj, izbori pravo na život. No to nije nikakva patrijarhalna slikovnica, neka crno-bijela razglednica iz doba surovog patrijarhata, to je uvijek puna, životna priča, lirska i poetska, satkana od mnogih, raznobojnih niti, Petrija kao da je „...istrgnuta iz neke bajke, jer u onome što zapaža i govori ima narodne mudrosti, ima snažne narodne fantastike u njenim pričama o rađanju djece, o vodi, o svekrvama, vračarama, vešticama, predskazanjima i verovanjima.“ (Milivoje Marković)

„Čovek je taka živina – bilo kakav bol da ima, će da zaboravi i produži da živi, ko da ga nije zadesilo ništa strašno – voli da živi živina!“ pomalo sjetno, ali ne bez životne strasti zaogrnuti narodskim humorom reći će na samom kraju predstave Petrija, podsjetivši nas da je ovaj naš, jedini i neponovljiv život, jedina vrijednost koju imamo.

ПЕТРИЈА ЈЕ ХЕРОИНА, МОДЕЛ ПРЕЖИВЉАВАЊА У ОВИМ БАЛКАНСКИМ ЈАДИМА

Пише: Маја Ковачевић

Представа „Петријин венац“ београдског „Атељеа 212“ пуб лику је бацила на ноге. Равнодушни нису изашли из сале. Они који су остали на округлом столу имали су прилику да у опуштеној атмосфери о представи разговарају са глумцима. Отворили су душу пред онима који су представу маестрално извели од почетка до краја. Открили су им утиске које је на њих оставила изванредна глумачка екипа последње такмичарске вечери фестивала позоришта.

Сат времена било је мало да се каже све што су и глумци и публика хтели рећи о Петрији, њеном животу, мужевима, борби за опстанак у средини пуној ограничења, предрасуда, традиције.

У једно су сагласни. Петрија нам је показала зрелост жене, њену трезвеност и присебност у најтежим тренуцима, када се из жртве претвара у борца, жену ратника која из те борбе изађе као победник и тако изнова и изнова јер, како на крају представе Петрија удовица каже: „Воли да живи живина“.

И није случајно остављена за последње такмичарско вече, објашњава Селектор **Владо Керошевић**. Учинио је, каже, тако јер сви ликови одиграни прије ње су заточени у прошлости, стали су у фришак бетон и допустили да се осуши и из тог осушеног бетона покушавају да дозову садашњост из прошлости да би наставили да живе, што је немогућа мисија. То није случај с Петријом, појаснио је селектор Керошевић одговарајући на питање модератора Џевдета Тузлића. Према Селекторовим ријечима Петрија се стално чупа из тог блата, не допушта да се оно осуши око њених ногу по цијену живота.

„То је мука, патња, модел преживљавања на балканским просторима, у балканским јадима и несрећама“, нагласио је селектор.

Ријечи хвале за представу није штедио **Мирослав Обрадовић**. Рекао је да су га у „Петријиним венцу“ одушевиле три ствари. Прва је сценографија за коју је, признаје, помислио да је гомила гвозђа, али у том увјерењу није дуго остао. Како је представа одми-

цала сценографија је почела да прича, стапала се са сваким ликом, изговореном ријечју, музиком, играла је и она са глумцима. Уз њу, каже Обрадовић, причала је и музика, која га је одушевила исто колико и сценографија. Дах му је застао код интонација три глумице, три Петрије. Дјеловале су као као једна, са одушевљењем је износио Обрадовић своје утиске глумцима на округлом столу. Интересовало га је да ли је то било тешко постићи на шта је глумица **Милица Михајловић** одговорила:

„Нама је то врло узбудљив процес. То је нешто што је везано за свако извођење. Нас три допуњујемо једна, другу, трећу и тако у круг и та интонација се прелива, допуњује, усавшава. У том смислу, заиста, пјевамо исту пјесму. Играмо једну судбину.“

У контексту Обрадовићевог запажања модератор **Џевдет Тузлић** навео је и своје. Обично је, каже, на сцени нечији глас индикација за онога који је иза њега. Глумци који глуме Петријине мужеве окрену се тачно према гласу своје Петрије. Ниједног тренутка на сцени се није десило другачије, запазио је Тузлић. Коментаришући текст, **Младен Симеуновић** поручује да дјела његовог аутора Драгослава Михаиловића треба читати у три различита периода живота да би их схватили. Одушевила га је глума Марте Бјелице, младе Петрије, за коју каже да је текст Михаиловића донијела како га је и замилсила. Најјачи утисак у представи на њега је оставила сцена у којој све три Петрије једу јабуке, као симбол Евиног гријеха, и он у њима, у том моменту, види три Еве.

Младен Бићанић дао је свој поглед на драматизације текстова. Занимљиво је, каже, на једном фестивалу видјети драматизације четири прозе које никако нису имале везе са позориштем, нити су писане за позориште, нити су у некој примарној вези требале бити у позоришту.

„Михаиловићев изворни текст у овој драматизацији изврсно долази до изражаја“, закључио је Бићанић.

Žarko Milenić

Razgovarao: Suvad Alagić

KAO UREDNIK BILTENA IMAM DOBRU KOMUNIKACIJU SA SARADNICIMA

Žarko Milenić je međunarodno umjetničko ime koje ne treba posebno predstavljati. No, praksa je da se u ovakvim prilikama navede da je on preko tri decenije pisac, autor preko trideset raznorodnih knjiga, petnaest drama od kojih su neke izvođene, prevodilac sa šest jezika i preko pedeset prevedenih knjiga, urednik, recenzent... I ove godine bio je u funkciji urednika Biltena XXXVI Susreta pozorišta/ kazališta u Brčkom, urednik regionalnog časopisa za pozorište/kazalište, književnost i kulturu SUSRETI čiji je izdavač Vlada Brčko Distrikta BiH, te član i redakcije časopisa „Život“, koji je takođe promoviran na ovogodišnjih Suretima pozorišta/ kazališta u Brčkom.

Nije mala stvar urediti osam brojeva Biltena Susreta, jer to je mini- časopis koji izlazi svakoga dana i u njemu, po koncepciji, mora biti zabilježeno tekstem i fotografijom, sve ono što je karakteriziralo protekli dan Susreta, kako u takmičarskom, tako i u pratećem programu Festivala. Imam osjećaj kao gledatelj i kao novinar koji piše za Bilten, tako da sam se za neke stvari u vezi predstava morao informisati „iz prve ruke“, imam osjećaj da je ove godine na Festivalu drame u Brčkom došlo sve ono najbolje što je ove godine u teatru napravljeno u Regionu?! Jeste. Selektor Vlado Kerošević je izabrao sve ono što je najbolje, što je najkvalitetnije, on to prati, on je znalac u tome, tako da smo zadovoljni izborom predstava na Suretima za ovu godinu.

Mnogi sa radošću i ljubopitljivošću uzimaju ovaj Bilten Susreta u ruke, bez obzira da li su dio redakcije ili osoba koja se želi pravilno informisati o Festivalu teatra u Brčkom, jer časopis jako kvalitetno izgleda; od idejnog rješenja naslovnice, prijeloma tekstova u njemu - naslov, podnaslov, tekst, fotografija, itd. Kako je Vama kao uredniku kad meilom dobijete jednu hrpu raznovrsnih tekstova i fotografija i sve to za svega nekoliko sati mora biti krajnje profesionalno dovedeno i posloženo u red, u Bilten?

Ovdje je problem s tim, pošto glasilo Sureta Bilten izlazi svaki dan, ono mora u kratkom vremenskom roku biti gotovo, odštampano i kao takvo dostupno za širu javnost, za čitatelje, konzumente i sve one koji vole teatar, tako da se ovdje ne može govoriti o nekoj dubokoj i sveobuhvatnoj temeljitosti kao što je slučaj sa časopisom

SUSRETI, gdje se ja spremam i radim na tome duže vrijeme. I to je problem, taj vremenski škripac u koji objektivno zapadamo, ali istinski nastojim kao urednik da sve bude praćeno, novinarski i tematski uobličeno, profesionalno i objektivno sagledano.“

Čitav svijet je u globalizaciji i zahvaćen je za nas novim prilikama koje istovremeno traže brzinu, kvalitet, snagu, vještinu i istrajnost. Bosna i Hercegovina još nije u EU i NATO, ali jeste zahvaćena snažno tim procesima globalizacije, tim novim trendom kojega nije nimalo lagano pratiti i biti dio njega, ali druge alternative, po meni, mi kao društvo nemamo. Ovdje se radi o nametnutim visokim standardima i kriterijima, i opće je poznato da su u razvijenim kapitalističkim zemljama koje i dominiraju svijetom - mediji, pogotovo oni elektronski, industrija, čak i Susreti pozorišta kazališta u Brčkom u kulturološkom smislu, a zbog kvaliteta i kvaniteta postaju jedna vrsta brze i dinamične industrije i ne možemo ih svi pratiti s podjednakom snagom i umijećem, što je koncu i normalno za naše prilike?

Slažem se s tom konstatacijom, a često i mnogo putujem i mogu da razumijem i kompariram ovo o čemu govorite. Bilten izlazi uz svake Susrete, ja ga uređujem već 10 godina, tako da je naša ekipa saradnika već uhodana i taj dio posla ide i odrađuje se bez problema, zastoja na relaciji urednik i članovi redakcije. Sreća je da se dugo i dobro poznajemo, bar veći dio redakcije, i da je to jedna profesionalna, odgovorna i respektabilna cjelina. Ja i ostali dajemo sve od sebe da se u tom kratkom vremenskom periodu, tako reći u vremenskom škripcu, uredi i objavi sve ono što je najbolje od tekstova koje dobijam.

Osim brčanskih novinara, za glasilo pišu neka od najrenomiranijih teatarskih imena u Regionu? Da i drago mi je što organizatori pozivaju i ugledna imena iz svijeta teatra iz Regiona. Svi članovi redakcije Biltena imaju u ovom poslu dosta iskustva i naša komunikacija je zaista izvrsna.

